

**Кәсіпкерлік қызметті
жауапты жүргізуге
жәрдемдесудегі үкіметтің
рөлі туралы ЭЫДҰ
Кеңесінің ұсынысы**

ЭЫДҰ құқықтық құжаттары

Осы құжат ЭЫДҰ Бас хатшысының жауапкершілігімен жарияланды. Онда ЭЫДҰ-ның құқықтық құжаты көшіріледі және қосымша материалдар болуы мүмкін. Қосымша материалдарда айтылған пікірлер және оларда келтірілген дәлелдер ЭЫДҰ-ға мүше елдердің ресми көзқарасын міндетті түрде көрсетпейді.

Осы құжат, сондай-ақ оған енгізілген кез келген деректер мен кез келген карта қандай да бір аумақтың мәртебесіне немесе егемендігіне, халықаралық шекаралар мен шекараларды делимитациялауға және қандай да бір аумақтың, қаланың немесе ауданның атауына нұқсан келтірмейді.

Ұсыныс «Экономикалық зерттеулер институты» АҚ қазақ тіліне танысу үшін аударылды.

ЭЫДҰ құқықтық құжаттарының ресми және жаңартылған мәтіндеріне, сондай-ақ басқа да тиісті ақпаратқа қол жеткізу үшін сілтеме бойынша ЭЫДҰ құқықтық құжаттарының жинағымен танысыңыз: <http://legalinstruments.oecd.org>.

Осы құжатқа келесі тәсілмен сілтеме жасауды сұраймыз:

ЭЫДҰ, *кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізуге жәрдемдесудегі үкіметтің рөлі туралы ұсыным*, OECD/LEGAL/0486

Серия: ЭЫДҰ құқықтық құжаттары

Сурет авторы: © Эндрю Эссон / Baseline Arts Ltd

© ЭЫДҰ, 2023

Бұл құжат тегін ұсынылады. Бұл құжат оған қандай да бір өзгерістер енгізілмеген жағдайда, қандай да бір қосымша рұқсаттарды талап етпей, тегін көшірілуі және таратылуы мүмкін. Құжатты сатуға тыйым салынады.

Бұл құжат ЭЫДҰ-ның екі ресми тілінде (ағылшын және француз) қолжетімді. Құжат, егер аударма «бейресми аударма» деп белгіленген болса және келесі ескертуді қамтыса, басқа тілдерге аударылуы мүмкін: «Бұл аударма [аударма авторының аты-жөні] тек ақпараттық мақсатта дайындалған және ЭЫДҰ оның дәлдігіне кепілдік бере алмайды. Жалғыз ресми нұсқалары - ЭЫДҰ веб-сайтында қолжетімді ағылшын және француз тілдеріндегі мәтіндер: <http://legalinstruments.oecd.org>»

Анықтамалық ақпарат

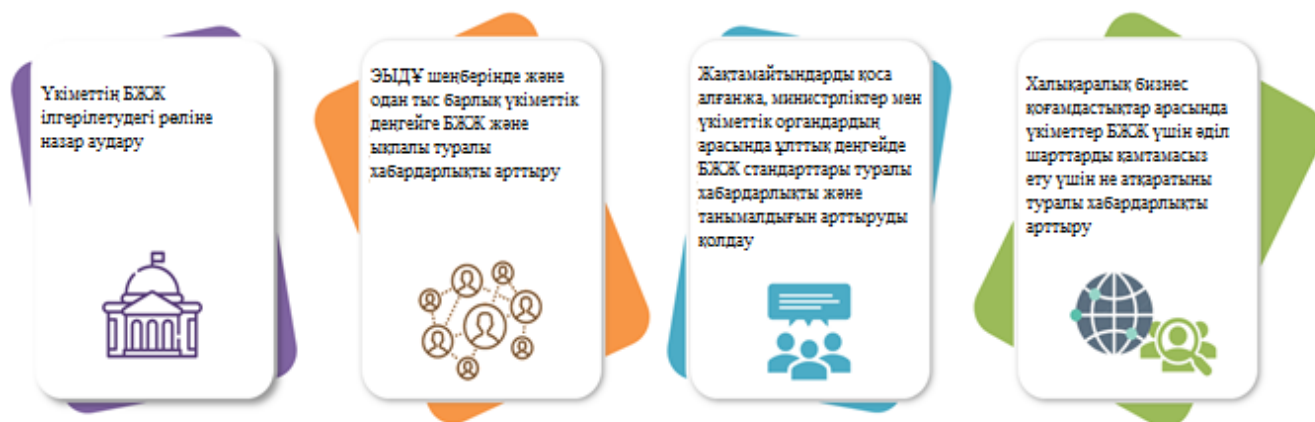
Үкіметтің кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізуге жәрдемдесудегі рөлі туралы ұсынымды ЭЫДҰ Кеңесі 2022 жылғы 12 желтоқсанда Инвестициялар жөніндегі комитеттің ұсынысы бойынша қабылдады және 2023 жылғы 14-15 ақпанда кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу жөніндегі ЭЫДҰ министрлік кездесуіне орай жариялады. Ұсынымда үкіметтерге, басқа мемлекеттік органдарға және тиісті мүдделі тараптарға кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізуді (БЖЖ) қамтамасыз ететін саясатты әзірлеу және енгізу жөніндегі күш-жігеріне көмектесуге арналған, ЕҚЫҰ-ның қолданыстағы стандарттарынан БЖЖ-ға немесе БЖЖ-ға қатысты салаларға мемлекеттік саясат пен саясаттың келісімділігі жөніндегі ұсынымдарды біріктіретін қағидаттар мен саяси ұсынымдардың бірыңғай кешенді жиынтығы бар.

ЭЫДҰ-ның БЖЖ-дағы үкіметтің рөлі жөніндегі жұмысы.

Соңғы онжылдықта бизнестен тұрақты дамуға үлес қосу және адамдарға, планетаға және қоғамға зиян келтірмеу үшін халықаралық БЖЖ стандарттарына сәйкес келу талап етілуде. ЭЫДҰ БЖЖ құралдары, соның ішінде көпұлтты кәсіпорындарға арналған ЭЫДҰ нұсқаулықтары [[OECD LEGAL/0144](#)] («ЭЫДҰ басшылық қағидаттары») осы талапты бизнес әрекеттеріне ерекше назар аударуға отырып ескеріледі. Алайда, соңғы жылдары үкіметтер қолайлы саяси орта құру, оларды ынталандыру және өз қызметінде БЖЖ көрсету арқылы кәсіпорындардың БЖЖ стандарттарын тиімді енгізуіне ықпал етуде шешуші рөл атқаратынын түсіну артып келеді. Шынында да, үкіметтер ішкі заңнаманы, саясатты, нормативтік актілерді және бастамаларды қолдана отырып, БЖЖ-ға қатысты қағидаттар мен стандарттарды интеграциялау және БЖЖ үшін қолайлы жағдайлар жасау жолдарын іздеуде. Алайда, бұл өзгерістер бүкіл әлемде БЖЖ стандарттарын енгізуге ықпал еткенімен, ұлттық деңгейде саяси шаралардың таралуы және саясаттағы келісімділіктің болмауы бүкіл әлемде жұмыс істейтін компаниялар үшін қиындықтар тудыруы мүмкін және үкіметтің БЖЖ бойынша іс-әрекеттерінің тиімділігіне нұқсан келтіруі ықтимал.

Осы проблемаларды шешу үшін соңғы жылдары ЭЫДҰ-ның бірқатар құралдары әзірленді, олар үкіметтердің БЖЖ-ға қатысты, әсіресе мемлекеттік сатып алуларға, мемлекеттік кәсіпорындарға, инвестицияларға, саудаға және экспорттық кредиттерге қатысты саяси бағдарларын анықтайды. Бұған қоса, Кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу жөніндегі жұмыс тобы (WPRBC) БЖЖ ілгерілетуге және саясаттың дәйектілігін қамтамасыз етуге бағытталған саясатты тиімді әзірлеу, ілгерілету және іске асыру бойынша диалогты белсенді түрде қолдайды. Дегенмен, бұл нұсқаулық ЭЫДҰ-ның әр түрлі құралдарына кең таралғанын ескере отырып, үкіметтердің БЖЖ-ны енгізу және ілгерілету үшін не істей алатындығы туралы нақты және дәйекті көрініс жасау қиын күйінде қала берді.

Осы тұрғыда және қолданыстағы стандарттар мен ЭЫДҰ-ның басшылық құжаттары негізінде ұсыным келесі мақсаттарға қызмет етуге арналған:

Ұсынымды әзірлеу процесі

2019 жылы WPRBC БЖЖ-ға қатысты ұлттық және халықаралық саясаттың дәйектілігін

қамтамасыз етуде ЭЫДҰ басшылық қағидаттарын ұстанушыларды қалай қолдау керектігін талқылай бастады.

WPRBC біртұтас, жан-жақты құжат шеңберінде үкіметтерге келісілген ұсынымдар алу мақсатында итеративті әзірлеу процесінің бөлігі ретінде ЭЫДҰ стандарттары мен басшылық құжаттарының кең ауқымында таралған БЖЖ саясаты бойынша қолданыстағы нұсқаулықтарды біріктірді. Ұсынымның көлденең және өтпелі сипатын және оның саясаттың басқа салаларындағы бірқатар стандарттармен байланысын ескере отырып, 2021 жылдың қыркүйегінде ЭЫДҰ органдары арасында ішкі консультациялар өткізілді. Нәтижесінде, 2021 жылдың желтоқсанында қоғамдық консультациялар басталды, оған бизнес, кәсіподақтар, азаматтық қоғам ұйымдары мен ғылыми орта өкілдері қатысты. Осы консультациялар арқылы алынған үлестерді ескере отырып, WPRBC және Инвестициялық жөніндегі комитет ұсыныс жобасын және оны 2022 жылдың қарашасында қабылдау үшін Кеңеске беруді мақұлдады.

Ұсынымды қолдану аясы

Бұл ұсыным үкіметтерге БЖЖ құру мен ілгерілетуге көмектесуге арналған саяси ұсынымдар мен қағидаттардың келісілген жиынтығын біріктіреді. Бұл ұсыным ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарының немесе ЭЫДҰ-ның тиісті тексеру жүргізу жөніндегі нұсқаулығының қолданылу аясын (мәні бойынша да, қолданылуы бойынша да) кеңейтпейді және БЖЖ бойынша ұлттық байланыс орталықтарының мандатын өзгертпейді. Осылайша, ұсыным ҰБО мандатын қолдайды, бұл үкіметтің БЖЖ-ны ілгерілетудегі рөлін түсіндіреді. Бұған қоса, бұл құжат ҰБО-ның құқықтық қорғау құралдарына кеңірек қол жеткізуді қамтамасыз етудегі рөлін мойындағанымен, дәл осы іске асыру рәсімдері ҰБО-ның осыған қатысты нақты міндеттерін айқындайды.

Ұсынымда 6 негізгі бағыт бойынша құрылымдалған 21 басшылық қағидат бар:

Келесі қадамдар

ЭЫДҰ-ның кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу жөніндегі орталығы өз қызметі арқылы ұлттық және халықаралық деңгейлерде, сондай-ақ өңірлік іс-шаралар арқылы ақпаратты тиімді таратуды қамтамасыз етеді. WPRBC ұсынымның жақтаушыларына қолдау көрсетеді және оның орындалуын практикалық нұсқаулықтарды әзірлеу және өзара оқытуды қолдау үшін тәжірибе алмасу мен озық тәжірибені жеңілдету арқылы, атап айтқанда, БЖЖ директивалық органдарының дөңгелек үстелі арқылы бақылайды. Ұсынымның орындалуы, таралуы және өзектілігі туралы есеп ЭЫДҰ Кеңесіне 2028 жылы ұсынылады.

ЭЫДҰ-ның кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу саласындағы жұмысы туралы қосымша ақпарат алу үшін мына сілтеме бойынша өтіңіз: <http://mneguidelines.oecd.org/>.

Байланыс ақпараты: rbc@oecd.org.

КЕҢЕС,

1960 жылғы 14 желтоқсандағы Экономикалық ынтымақтастық пен даму ұйымы туралы конвенцияның 5b) бабын **ЕСКЕРЕ ОТЫРЫП**;

Халықаралық инвестициялар және көпұлтты кәсіпорындар туралы декларацияны және Көпұлтты кәсіпорындарға арналған ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарын (бұдан әрі - «ЭЫДҰ басшылық қағидаттары») [[OECD/LEGAL/0144](#)], Көпұлтты кәсіпорындарға арналған ЭЫДҰ басшылық қағидаттары туралы Кеңестің шешімін [[OECD/LEGAL/0307](#)], Инвестициялар жөніндегі негіздемелік тұжырымдама туралы Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0412](#)] және Тұрақты даму үшін тікелей шетелдік инвестициялардың сапасы туралы ұсынымды [[OECD/LEGAL/0476](#)] **HAZAPFA AIA OTYPIП**;

Жанжалдардан зардап шеккен аудандардан және жоғары тәуекел аймақтарынан пайдалы қазбаларды жеткізудің жауапты тізбектеріне кешенді сараптама жүргізу жөніндегі Кеңестің ұсынымында айтылған кешенді сараптама жүргізу жөніндегі ЭЫДҰ нұсқаулығын [[OECD/LEGAL/0386](#)], Мүдделі тараптарды өндіруші секторға сындарлы тарту үшін кешенді сараптама жүргізу жөніндегі Кеңес ұсынымын [[OECD/LEGAL/0427](#)], Жауапты ауылшаруашылық жеткізу тізбегі бойынша ЭЫДҰ-FAO нұсқаулығы бойынша Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0428](#)], Киім және аяқ киім секторында жауапты жеткізу тізбегіне кешенді сараптама жүргізу бойынша ЭЫДҰ нұсқаулығы бойынша Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0437](#)] және кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу үшін кешенді сараптама жүргізу жөніндегі ЭЫДҰ нұсқаулығы бойынша Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0443](#)] **HAZAPFA AIA OTYPIП**;

Халықаралық коммерциялық мәмілелерді жүзеге асыру кезінде шетелдік лауазымды адамдардың пара алуына қарсы күрес туралы конвенцияны [[OECD/LEGAL/0293](#)], Мемлекеттік қызметтегі мүдделер қақтығысын шешу жөніндегі ЭЫДҰ нұсқаулығы бойынша Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0316](#)], Халықаралық коммерциялық мәмілелерді жүзеге асыру кезінде шетелдік лауазымды адамдарға пара берумен одан әрі күрес жөніндегі Кеңестің ұсынымын, оның ішінде ішкі бақылауға, этикаға және II қосымшадағы талаптарды сақтауға қатысты тиімді практика бойынша басшылық нұсқауларды [[OECD/LEGAL/0378](#)] Лоббирлеудегі ашықтық пен адалдық қағидаттары туралы Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0379](#)], Тұрақты даму мүддесіндегі саясатты келісу жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0381](#)], Экспорттық кредиттерге арналған жалпы тәсілдер және экологиялық әрі әлеуметтік сараптама жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0393](#)], Мемлекеттік сатып алу мәселелері жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0411](#)], Корпоративтік басқару қағидаттарына негізделген Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0413](#)], Мемлекеттік кәсіпорындарды корпоративтік басқару қағидаттары жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0414](#)], Мемлекеттік тұтастық жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0435](#)], Кеңестің «Ашық үкімет» ұсынымын [[OECD/LEGAL/0438](#)], Мемлекеттік қолдаумен тұрақты кредиттеу және экспорттық кредиттер практикасы жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0442](#)], Парақорлыққа қарсы күрес және мемлекеттік қолдаумен экспорттық кредиттер жөніндегі Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0447](#)], Жасанды интеллект бойынша Кеңестің ұсынымын [[OECD/LEGAL/0449](#)], Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, сондай-ақ мемлекеттік кәсіпорындардағы тұтастыққа қатысты басшылық қағидаттары туралы Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0451](#)], Инфрақұрылымды басқару бойынша Кеңестің ұсынымдарын [[OECD/LEGAL/0460](#)], ал 2017 жылы - Тұрақты даму мақсаттары үшін (ТМД) икоммерциялық қаржыландырудың бұғатын ашу үшін ЭЫДҰ ДЖК аралас қаржыландыру қағидаттарын **BACшылыққа AIA OTYPIП**;

Кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізуге (бұдан әрі - БЖЖ) қатысы бар басқа да халықаралық стандарттарды, атап айтқанда БҰҰ-ның кәсіпкерлік және адам құқықтары жөніндегі басшылық қағидаттарын және көпұлтты кәсіпорындар мен әлеуметтік саясатқа қатысты ХЕҰ қағидаттарының үшжақты декларациясын, сондай-ақ үкіметтердің оларды іске асыруға байланысты қолданыстағы міндеттемелерін **HAZAPFA AIA OTYPIП**;

ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарын ұстанатын мүшелер мен мүше болып табылмайтындардың ортақ мақсаты кәсіпорындардың экономикалық, экологиялық және әлеуметтік прогреске қосатын оң үлесін көтермелеу және олардың қызметі нәтижесінде туындауы мүмкін жағымсыз салдарды барынша азайту болып табылатынын **TYSINГЕН KEZDE**;

1976 жылы ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттары және олардың кейінгі жаңартулары, соның ішінде 2011 жылғы жаңартулар қабылданғаннан бері бизнестен БЖЖ қағидаттары мен стандарттарын

сақтау талап етілетінін **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

Жаһандық нарықтарда тең жағдайлар жасау кезінде ЭЫДҰ басшылық қағидаттары мен ЭЫДҰ-ның тиісті тексеру жөніндегі нұсқаулығының (бұдан әрі - «ЭЫДҰ БЖЖ стандарттары») маңыздылығын **МОЙЫНДАЙ ОТЫРЫП**;

2030 жылға дейінгі кезеңге арналған Тұрақты даму саласындағы күн тәртібі тиісті халықаралық стандарттар мен келісімдерге сәйкес еңбек құқықтары мен қоршаған ортаны қорғау және денсаулық стандарттарын бір мезгілде қорғай отырып серпінді және жақсы жұмыс істейтін іскерлік сектор құруға шақыратынын және кәсіпорындар БЖЖ стандарттарын енгізу арқылы 17 ТДМ мен нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізуге өз үлесін арттыра алатынын **ЕСКЕ САЛА ОТЫРЫП**;

2015 жылғы климаттың өзгеруі жөніндегі Париж келісінде жеке сектор климаттың өзгеруі мен оған жауап берудің жаһандық шешімінің ажырамас бөлігі болып табылатынын **ЕСКЕ САЛА ОТЫРЫП**;

БЖЖ корпоративтік басқару, адам құқықтары, соның ішінде жергілікті құқықтар, гендерлік теңдік және кемсітпеушілік, жұмыспен қамту және өндірістік қатынастар, қоршаған орта, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес, тұтынушылардың мүдделері, ғылым мен техника, бәсекелестік және салық салуға қатысты саясаттың көптеген аспектілері мен салаларын қозғайтынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттары кәсіпорындарға өз қызметінде, жеткізілім тізбегінде және басқа да іскерлік қатынастарда ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарымен қамтылған мәселелерге нақты және ықтимал теріс әсерді жою тәсілдерін анықтау, алдын алу, жеңілдету және есепке алу үшін тәуекелдер негізінде кешенді сараптама («БЖЖ үшін кешенді сараптама») жүргізуді ұсынатынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

Жұмыс берушілер мен қызметкерлердің өкілдері арасындағы әлеуметтік диалог, консультациялар және ынтымақтастық мүдделі тараптарды БЖЖ-ға елеулі тартуды және кешенді сараптама жүргізуді қамтамасыз ететінін **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

Нарықта және кәсіпорын қызметінде экологиялық, әлеуметтік және басқару өлшемшарттарының (ESG) өсіп келе жатқан таралуын және осы салалардағы тиісті халықаралық және ұлттық стандарттар мен БЖЖ стандарттары арасындағы сәйкестікті қамтамасыз етудің маңыздылығын **МОЙЫНДАЙ ОТЫРЫП**;

ЕҚЫҰ стандарттары іскерлік мінез-құлыққа қатысты болса да, үкіметтер оларды тиімді енгізуге ықпал етуде, соның ішінде кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізуді ынталандыру, қолдау және ілгерілету үшін қолайлы саяси орта құру арқылы, соның ішінде жұмыс берушілер, жеткізушілер және мемлекеттік кәсіпорындар сияқты экономикалық субъектілер ретіндегі рөлінде маңызды рөл атқаратынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

Үкіметтер кәсіпкерлік қызметтің жауапты жүргізілуін ынталандыруға бағытталған заңнаманы, оның ішінде ЭЫДҰ БЖЖ стандарттарын қолдану арқылы, компаниялардың операцияларына, жеткізу тізбегіне және басқа да іскерлік қатынастарға таралатын кешенді сараптама жүргізудің жан-жақты және жалпы тәсілдерін қолдау арқылы қабылдайтынын, осылайша ерікті тәсілдерді енгізу деңгейлеріндегі біркелкі еместігін жоятынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

ЭЫДҰ басшылық қағидаттарының тиімділігін арттыруда Ұлттық байланыс орталықтарының (ҰБО) рөлін және ҰБО саясатының үйлесімділігін қамтамасыз етуде ҰБО атқаратын рөлін **МОЙЫНДАЙ ОТЫРЫП**;

Саясаттың әр түрлі салаларындағы ЭЫДҰ стандарттарының көбеюі үкіметтердің БЖЖ-ны пайдаланудағы рөлін қозғайтынын және үкіметтерге олардың арасындағы келісімділікті қамтамасыз ету үшін саясаттың тиісті салаларында БЖЖ-ны ілгерілету туралы көбірек өтініш білдіріліп жатқанын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ**;

Бұл ұсыныс ЭЫДҰ-ның басқа стандарттарымен қамтылған өтпелі мәселелерді қозғайтынын және оларды енгізуді қолдайтын ЭЫДҰ-ның әр түрлі органдарының міндеттерін өзгертпестен ЭЫДҰ

стандарттары арасындағы келісімді қамтамасыз ету мақсатында оларға сүйенетінін **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ;**

ЕҚЫҰ халықаралық стандарттарының келісілуінің маңыздылығын және үкіметтердің бизнес жүргізілетін халықаралық құқықтық және саяси шеңберлерді нығайту мақсатында бір-бірімен және басқа субъектілермен ынтымақтасу фактісін **МОЙЫНДАЙ ОТЫРЫП;**

Кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу немесе кәсіпкерлік және адам құқықтары жөніндегі іс-қимылдардың ұлттық жоспарлары мүдделі тараптарды кеңінен тарту негізінде әзірленген БЖЖ-ға қатысты мемлекеттің нақты іс-әрекеттері үшін маңызды жан-жақты саяси негізді қамтамасыз ете алатынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ;**

ЕҚЫҰ-ға қатысты нақты саясатты және басқа да шараларды әзірлеуді саяси, әкімшілік және құқықтық тұрғыдан, оның ішінде әр түрлі деңгейдегі билік органдарының тиісті өкілеттіктері мен құзыретін қоса алғанда, осы ұсынымды ұстанатын жекелеген мүшелер мен мүше еместер (бұдан әрі - «жақтаушылар») айқындайтынын **ТҮСІНГЕН КЕЗДЕ;**

Инвестициялық комитеттің ұсынысы бойынша:

I. Осы ұсынымның мақсаты қолданыстағы БЖЖ стандарттарына өзгерістер енгізбей, осындай жаңа стандарттарды жасамай немесе осы стандарттар қолданылатын қатысушылардың санаттарын айқындамай, БЖЖ-ны қолдаудың және оның жұмыс істеуін қамтамасыз етудің мемлекеттік саясаты жөніндегі нұсқаулықты ұсыну болып табылатындығымен **КЕЛІСЕДІ.**

II. Жақтаушыларға **БЖЖ жұмыс істеуін қамтамасыз ету және осы саясаттарды одан әрі енгізу мен тиімді қамтамасыз етуді қолдау үшін құқықтық және өзге де нормативтік базаны әзірлеуді және мына жолмен қайта қарауды ҰСЫНАДЫ:**

1. ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарымен және БЖЖ-ның басқа да қолданылатын стандарттарымен қамтылған салаларда, оның ішінде корпоративтік басқаруға, адам құқықтарына, жұмыспен қамтуға және өндірістік қатынастарға, қоршаған ортаға, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске, тұтынушылардың мүдделеріне, ғылым мен техникаға, бәсекелестік пен салық салуға және т.б. қатысты тұрақты түрде енгізілетін және тиімді қолданылатын тиісті нормативтік-құқықтық базаны құру немесе қолдау. Жақтаушылар тиісті қолданылатын құқықтық және нормативтік-құқықтық базаны мезгіл-мезгіл бағалап, кез келген олқылықтар мен басқа да проблемаларды, оның ішінде құқық қолдану және қорғау құралдарына қолжетімділікті жоюы керек.

2. Заңдар мен саясаттағы кез келген нақты немесе болжамды сәйкессіздіктерді жою үшін барынша шаралар қабылдауды, заңды қайшылықтар туындаған жағдайда қосымша ұсынымдар беруді және іске асырудағы ықтимал олқылықтарды жою үшін заңнаманы немесе нормативтік актілерді қабылдау туралы мәселені қарауды қоса алғанда, келісімділікті арттыру мақсатында кәсіпорындардың ЕҚЫҰ стандарттарын енгізуіне кедергі келтіретін қажетсіз кедергілерді анықтау және жою.

3. ҰБО стандарттарының тиімділігін арттыруда және БЖЖ саясатының дәйектілігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқаруы үшін олардың БЖЖ-ның институционалдық тетіктерінің және оларға берілетін адами және қаржылық ресурстардың барабарлығына мерзімді бағалау жүргізу.

4. Қосалқы қағидаларды, заңнамалық ұсынымдарды немесе салалық саясатты қоса алғанда, жаңа саясаттарды, заңдарды немесе нормативтік актілерді әзірлеу кезінде БЖЖ стандарттарына, атап айтқанда ЭЫДҰ-ның кешенді сараптама жөніндегі ұсынымдарына сәйкестігі. Бұл, әсіресе, жауапты жаһандық жеткізу тізбегін ілгерілетуге, тұрақты қаржыландыруға және қаржылық емес тәуекелдер туралы корпоративтік ақпаратты ашуға бағытталған саясат, заңдар немесе ережелер үшін маңызды болады.

III. Жақтаушыларға **БЖЖ-ны саясаттың тиісті салаларында, соның ішінде мыналар арқылы қолдау ҰСЫНЫЛАДЫ:**

1. ЭЫДҰ-ның кешенді сараптама жүргізу жөніндегі ұсынымдарын қоса алғанда, БЖЖ стандарттарын енгізуге сәйкес бизнес үшін экономикалық пайда мен ынталандыруды қоса алғанда, сенімді ақпарат, құралдар мен ынталандырулар беру жолымен кешенді сараптама

жүргізу жөніндегі ұсынымдарын қоса алғанда, БЖЖ стандарттарын енгізуге қолдау көрсету.

2. Сауда және инвестициялық саясат, сондай-ақ екіжақты және көпжақты келісімдер арқылы БЖЖ-ны ілгерілету. Бұған осы саясаттар мен келісімдерге бағынатын кәсіпорындар БЖЖ стандарттарын қолданады деп күту кіреді.

3. Жеке сектордың тұрақты дамуға қосқан үлесін тарту және ынталандыру мақсатында ұлттық және халықаралық деңгейлерде дамуды қаржыландыру құралдарын пайдалануда даму мақсатында ынтымақтастық жөніндегі күш-жігерге, атап айтқанда, БЖЖ-ға жәрдемдесу. Атап айтқанда, даму қаржы институттарының саясаты, сондай-ақ тұрақты және аралас қаржы құралдары кешенді сараптама жүргізу бойынша ЭЫДҰ нұсқаулығын қоса алғанда, БЖЖ стандарттарына негізделуі тиіс.

4. БЖЖ-ға қатысты күтулерді нақты баяндау және кәсіпорындарға, атап айтқанда шағын және орта кәсіпорындарға сәйкес келуге көмектесетін ұсынымдар беру. Осы мақсатта жақтаушылар ҰБО қоса алғанда, тиісті мемлекеттік мекемелер арқылы кешенді сараптама жүргізу бойынша ЭЫДҰ ұсынымдарын пайдалануды белсенді түрде ілгерілетуі тиіс.

5. Сауда мүдделерін қорғау, экономикалық дипломатия немесе басқа да артықшылықтар сияқты мемлекеттік қолдау мен қызметтерді алу құқығын қарастыру кезінде ҰБО-ның нақты жағдайларына компаниялардың адал қатысуын НАЗАРҒА АЛА ОТЫРЫП.

IV. Жақтаушыларға БЖЖ-ны экономикалық субъектілер рөлінде және олардың коммерциялық қызметінде ілгерілету және көрсету бойынша үлгі көрсету және шаралар қабылдау ҰСЫНЫЛАДЫ, атап айтқанда мыналар арқылы:

1. БЖЖ үшін стратегиялық құрал ретінде пайдалану және сатып алу саясатына БЖЖ қосу (нормативтік және стратегиялық саясаттар), сондай-ақ, мемлекеттік сатып алу саласында БЖЖ үшін кешенді сараптама жүргізуге жәрдемдесу.

2. БЖЖ стандарттарын, сондай-ақ оларды енгізудің тиімді тетіктерін сақтауға қатысты мемлекеттік кәсіпорындардан (МК) нақты күтулерді белгілеу және жария түрде ашу.

3. Акционерлік капиталды, қарыздарды, гранттарды, қарыздарды, кепілдіктерді немесе сақтандыруды беру және басқару кезінде экологиялық, әлеуметтік және басқару өлшемшарттарын интеграциялау жолымен, оның ішінде мемлекеттік қолдаумен экспорттық кредиттер алуға өтінімдер беруге қатысатын тиісті тараптардың БЖЖ туралы хабардарлығын арттыру жолымен БЖЖ стандарттарын енгізуді қолдау.

V. Қолдаушыларға БЖЖ саясатын әзірлеуге және енгізуге мүдделі тараптардың қатысуына жәрдемдесуді ҰСЫНАДЫ, оның ішінде мыналар арқылы:

1. Кәсіпорындармен (кәсіпорындарды, өнеркәсіпті және жұмыс берушілердің ұйымдарын қоса алғанда, мән-жайларға байланысты) және басқа да ұлттық әрі халықаралық мүдделі тараптармен, соның ішінде қызметкерлердің ұйымдарымен, азаматтық қоғаммен, зардап шеккен қауымдастықтармен және ғылыми топтармен, сондай-ақ мүдделі жұртшылықпен БЖЖ саласындағы қолданыстағы немесе әлеуетті реттеу мен саясат мәселелері бойынша, оның ішінде мониторингтің тиімділігін қамтамасыз ету және осындай саясатты құқық қолдану бойынша өзара іс-қимыл. Осыған байланысты, жақтаушылар шағын және орта бизнес сияқты БЖЖ стандарттарын енгізуде ерекше қиындықтарға тап болуы мүмкін кәсіпорындарға, сондай-ақ БЖЖ саясатын әзірлеуге және енгізуге қатысуда қиындықтарға тап болуы мүмкін құқық қорғаушылар мен байырғы халықтар сияқты осал топтарға ерекше назар аударуы керек.

2. Мүдделі тараптарға БЖЖ-ны тиімді енгізуге, бақылауға және ілгерілетуге мүмкіндік беретін қолайлы орта құру, оның ішінде мазмұнды консультациялар үшін ашық арналарды ұсыну және БЖЖ-мен байланысты проблемаларды немесе мүмкіндіктерді анықтау үшін өзара іс-қимыл және шамадан тыс қысымсыз қауіпсіз диалог кеңістігі. ҰБО ұлттық жағдайларды ескере отырып, осыған байланысты маңызды рөл атқаруы керек.

3. Қоғамдық мүдделердің есептілігі мен сақталуын қамтамасыз ету үшін саяси процестің барлық кезеңдерінде, атап айтқанда мүдделі тар топтардың мүдделер қақтығысы жағдайларын реттеу, бәсекелестік туралы заңдар мен нормативтік актілердің сақталуын қамтамасыз ету,

сондай-ақ лоббистік қызметтің ашықтығын қамтамасыз ету және саяси партиялар мен сайлау науқандарын қаржыландыру арқылы мемлекеттік саясатты тартып алуына жол бермеу арқылы ашықтықты көтермелеу және мүдделі тараптарды тарту.

4. Мүдделі тараптар мен сала үшін біріктіруші рөл атқара отырып және ұжымдық бастамаларды ілгерілету бойынша ұжымдық бастамаларға жәрдемдесу.

VI. Жақтаушыларға мыналар арқылы құқықтық қорғау құралдарына қол жеткізуге жәрдемдесуді ҰСЫНЫЛАДЫ:

1. Өз аумағында немесе одан тыс жерлерде жұмыс істейтін компаниялардың БЖЖ стандарттарын сақтамауынан зардап шеккен адамдардың құқықтық қорғаудың тиімді сот немесе соттан тыс тетіктеріне қол жеткізуі үшін тиісті шаралар қабылдау.

2. ҰБО-ның нақты жағдайларда ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарын орындауға байланысты туындайтын мәселелерді шешуге жәрдемдесу арқылы құқықтық қорғау құралдарына қолжетімділікті қамтамасыз етуде бейтарап, болжанатын, тең құқылы және ЭЫДҰ басшылық қағидаттары мен стандарттарына сәйкес маңызды рөл атқаруын қамтамасыз ету. Осы мақсатта жақтаушылар ҰБО-ның әлеуметтік серіктестер мен басқа да мүдделі тараптардың сеніміне ие болуы және өз міндеттерін тиімді орындауы үшін шаралар қабылдауы керек.

VII. Жақтаушыларға өздерінің, соның ішінде БЖЖ-ға қатысты саясаты мен іс-әрекеттерін мыналар арқылы үйлестіру ҰСЫНЫЛАДЫ:

1. БЖЖ-ға қатысы бар саясат пен практиканың келісілуі мен синергиясына жәрдемдесу үшін ұлттық үкіметтік мекемелер мен ведомстволардың іс-қимылдарының келісілуіне жәрдемдесу:

- a. министрліктердің, мемлекеттік мекемелердің және сектораралық жоспарларды қоса алғанда, мемлекеттік басқару деңгейлерінің келісілген саясатына жәрдемдесу үшін үйлестіру тетіктерін пайдалануды көтермелеу;
- b. қолданыстағы тәжірибе мен саясаттан туындайтын саясатты келісу жолындағы кедергілерді анықтау, бағалау және жою;
- c. тиісті саясаттарда БЖЖ интеграциясы мен өзектендірілуіне мониторинг жүргізу;
- d. БЖЖ саясаты мен стандарттарын қадағалауға жауапты мемлекеттік органдар мен ұйымдардың жеткілікті бюджетке, персоналға және өкілеттіктерге ие болуын қамтамасыз ету.

2. Саясаттың келісімділігін арттыруда ҰБО-ға қолдау көрсету. Бұл мемлекеттік мекемелер мен ұйымдарды осы нақты жағдайлардың агенттіктің немесе органның саясаты мен бағдарламаларына қатысы бар нақты жағдайларға қатысты ҰКО мәлімдемелері мен есептері туралы хабардар етуді қамтуы тиіс.

3. Халықаралық ынтымақтастық, мысалы, тиісті халықаралық және өңірлік ұйымдар және көпжақты даму банктері арқылы ЭЫДҰ-ның басшылық қағидаттарына және БЖЖ саласындағы басқа да халықаралық стандарттарға сәйкес халықаралық деңгейде БЖЖ саласындағы саясаттың келісілуіне жәрдемдесу.

VIII. Бас хатшыға осы ұсынымды тарату ҰСЫНЫЛАДЫ.

IX. Жақтаушыларға бұл ұсынымды мемлекеттік басқарудың барлық деңгейлеріне тарату ҰСЫНЫЛАДЫ.

X. Жақтаушы емес тараптарға осы ұсынымды ескеріп, оны ұстану ҰСЫНЫЛАДЫ.

XI. Инвестициялық комитетке кәсіпкерлік қызметті жауапты жүргізу жөніндегі жұмыс тобы арқылы және ЭЫДҰ-ның басқа да тиісті органдарымен ынтымақтастықта ТАПСЫРЫЛАДЫ:

- a. Осы ұсынымды іске асырудың практикалық тәжірибесін қоса алғанда, БЖЖ үшін мемлекеттік саясат туралы ақпарат алмасу форумы ретінде қызмет ету;

- b. Осы ұсынысты орындауда жақтаушыларға практикалық қолдау көрсету және ұсынымдар беру; және
- c. Осы ұсынымның орындалуы, таралуы және сақталып отырған өзектілігі туралы оны қабылдағаннан кейін бес жылдан кешіктірмей және одан кейін кемінде он жыл сайын Кеңеске баяндау.

ЭЫДҰ қызметі туралы

ЭЫДҰ - бұл үкіметтер жаһандандудың экономикалық, әлеуметтік және экологиялық мәселелерін шешу үшін бірлесіп жұмыс істейтін бірегей форум. ЭЫДҰ сонымен қатар корпоративтік басқару, ақпараттық экономика және халықтың қартаю мәселелері сияқты жаңа үрдістер мен проблемаларды түсінуге және үкіметтерге оларға жауап беруге көмектесуге бағытталған күш-жігердің орталығында орналасқан. Ұйым үкіметтерге өздерінің саяси тәжірибелерін салыстыруға, жалпы мәселелерге жауап іздеуге, озық тәжірибелерді анықтауға және ішкі және халықаралық саясатты үйлестіруге жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

ЭЫДҰ-ға мүше елдер: Австралия, Австрия, Бельгия, Канада, Чили, Колумбия, Коста-Рика, Чехия, Дания, Эстония, Финляндия, Франция, Германия, Греция, Венгрия, Исландия, Ирландия, Израиль, Италия, Жапония, Корея, Латвия, Литва, Люксембург, Мексика, Нидерланды, Жаңа Зеландия, Норвегия, Польша, Португалия, Словакия республикасы, Словения, Испания, Швеция, Швейцария, Түркия, Ұлыбритания және АҚШ. Еуропалық одақ ЭЫДҰ жұмысына қатысады.

ЭЫДҰ құқықтық құжаттары

1961 жылы ЭЫДҰ құрылғаннан бері оның аясында 460-қа жуық негізгі құқықтық құжат әзірленді. Оларға ЭЫДҰ актілері (яғни, ЭЫДҰ Конвенциясына сәйкес ЭЫДҰ Кеңесі қабылдаған шешімдер мен ұсынымдар) және ЭЫДҰ шеңберінде әзірленген басқа да құқықтық құжаттар (мысалы, декларациялар, халықаралық келісімдер) жатады.

ЭЫДҰ-ның қолданыстағы және күші жойылған барлық негізгі құқықтық құжаттары ЭЫДҰ құқықтық құжаттарының онлайн-жинағында көрсетілген. Олар бес санатта ұсынылған:

- **Шешімдерді** Кеңес қабылдайды және қабылдау кезінде қалыс қалғандарды қоспағанда, барлық мүшелер үшін заңды түрде міндетті болып табылады. Оларда нақты құқықтар мен міндеттер баяндалады және мониторинг тетіктерін қамтуы мүмкін.
- **Ұсынымдарды** Кеңес қабылдайды және заңды түрде міндетті емес. Олар өздеріндегі қағидаттарға саяси міндеттемені білдіреді және оларды жақтаушылар жүзеге асыру үшін қолдан келгеннің бәрін жасайды деп күтеді.
- **Негізгі қорытынды құжаттарды** ЭЫДҰ органы емес, тізбеге енгізілген жекелеген жақтаушылар министрлер деңгейіндегі Кеңестің, жоғары деңгейдегі немесе ұйым шеңберіндегі өзге де іс-шараның қорытынды құжаты ретінде қабылдайды. Олар, әдетте, жалпы қағидаттарды немесе ұзақ мерзімді мақсаттарды белгілейді және ресми болып табылады.
- **Ұйым аясында келіссөздер жүргізіліп, халықаралық келісімдер жасалады.** Олар тараптар үшін заңды түрде міндетті болып табылады.
- **Уағдаластықтар, өзара түсіністік және басқа құжаттар:** уақыт өте келе ЭЫДҰ шеңберінде мемлекеттік қолдаумен Экспорттық кредиттер туралы келісім, Теңіз тасымалы қағидаттары туралы халықаралық келісім және Дамуға жәрдемдесу комитетінің (ДЖК) ұсынымдары сияқты елеулі құқықтық құжаттардың бірнеше басқа түрлері әзірленді.